

Mozart's opera met Turkse aria's

Sultans, poëzie en prachtige paleizen. Het Ottomaanse Rijk spreekt nog altijd tot de verbeelding, maar wat weten wij er eigenlijk vanaf? Wat wist Mozart van deze rijke cultuur toen hij zijn opera *De ontvoering uit de harem* schreef? BarokOpera Amsterdam gebruikte dit gegeven in een splinternieuwe bewerking.

Door Florence Tonk
Fotografie Jaap Kroon

→ De adellijke Constanze is samen met haar bedienden ontvoerd door zeerovers en zo beland in de harem van de Ottomaanse vorst Bassa Selim. Hij heeft zijn hart aan haar verloren. Maar Constanze heeft al een grote liefde: de Spaanse edelman Belmonte. Die is wanhopig op zoek naar haar. Als hij het paleis van Bassa Selim binnendringt om Constanze te bevrijden, mislukt de reddingspoging. Maar Bassa Selim is een verlicht heerser met het hart op de juiste plek. Hij laat Constanze en haar edelman uit liefde vrij.

In het kort is dat de verhaallijn van Mozarts opera *Die Entführung aus dem Serail*, een zogenaamd Singspiel een vorm van opera die vanaf de 18e eeuw speciaal werd gemaakt voor het volk, in de volkstaal: het Duits. Denk aan een musical, waarbij drama, grappige momenten, zang, dialogen en dans elkaar afwisselen.

Het Ottomaanse rijk

Het is niet voor niets dat oprichtster en artistiek leider Frédérique Chauvet van BarokOpera Amsterdam juist deze Mozart opera uitkoos voor een bewerking. “Ik wilde een klassieke opera bewerken naar deze tijd om dat prachtige repertoire naar een groot publiek te brengen. Daarin wilde ik

In schitterende decors met Ottomaanse motieven, smelten oosterse en westerse cultuur samen

aandacht voor andere culturen en meer mensen kennis laten maken met opera. Zo hoop ik dat we een klein steentje kunnen bijdragen aan meer begrip voor elkaar. Deze Mozart-opera was hiervoor de perfecte kandidaat.”

Net als veel van zijn tijdgenoten was Wolfgang Amadeus Mozart gefascineerd door het Ottomaanse rijk, misschien ook omdat de grenzen van dat immense rijk in 1683 bijna reikten tot aan Wenen, de stad waar hij deze opera een kleine honderd jaar later componeerde. Turkije vormde het culturele hart van het Ottomaanse Rijk, en daarom ging Frédérique de samenwerking aan met Nederlands-Turkse makers, muzikanten, decorontwerpers en componist Selim Doğru. “Toen Frédérique me over haar plan vertelde vond ik het meteen een geweldig idee,” vertelt hij hierover. Selim heeft een klassieke muziekopleiding en dertig jaar ervaring met opera en componeren. Mozart had altijd al speciale plek in zijn hart. “Het is een hele bijzondere componist van muziek met een diepe schoonheid. Ook had hij een eigen filosofie over zijn muziek die tegelijkertijd briljant én heel toegankelijk is.”

Spannend en vrolijk

Met de nieuwe bewerking toert BarokOpera Amsterdam al een half jaar door Nederland en ze gaan nog even door. Aankomende zomer staat het gezelschap opnieuw op de Parade met een ingekorte voorstelling en ook het jeugdtheater toont belangstelling. De Parade was afgelopen zomer al een groot succes, aldus Frédérique: “Mensen lachten, zeiden iets tegen hun buurman, precies zoals een Singspiel is bedoeld. Mozart schreef een volksopera, daarom was de gesproken tekst ook in het Duits en bij ons in het Nederlands.” Ook in de grote zaal bereikt deze opera een groter publiek dan gebruikelijk. Selim: “Via onze net-

werken komen er heel veel mensen naar *Mozarts ontvoering uit de harem* kijken. Na de voorstelling zeggen ze bijvoorbeeld: Ik ben nog nooit naar een opera geweest maar dit is fantastisch. Of: Ik ging vaker naar opera maar deze is totaal nieuw en anders. Ze vinden de uitvoering leuk, spannend, grappig. Opera hoeft niet heel zwaar te zijn, het kan ook spannend en vrolijk zijn. Net als in Mozarts tijd. Zoals wij nu naar de bioscoop gaan en Netflix kijken, zo gingen mensen toen naar de opera.”

Aria's in het Turks

Hoewel de volledige voorstelling in de grote zaal twee uur duurt hebben ze deze toch wat compacter en sneller gemaakt, vertelt Frédérique. In schitterende decors met Ottomaanse motieven, smelten oosterse en westerse cultuur samen. Omdat het publiek en het muziekensemble, op gelijke hoogte zitten, kan je vanuit de zaal heel goed het orkest zien, waaronder bijzondere Turkse instrumenten.

Selim schreef twee nieuwe aria's, die door de oorspronkelijke opera heen zijn gevlochten. “Daarin hoor je elementen van moderne Turkse muziek en Ottomaanse muziek. Door herhalende noten uit Mozarts aria's te gebruiken, heb ik de eenheid willen behouden,” aldus de componist. De nieuw gecomponeerde aria's van zijn in het Turks en worden in het Nederlands boventiteld. Frédérique: “Als de Turkse zanger Sinan Vurai, die Bassa Selim vertolkt, zingt, dan voel je dat het uit zijn ziel komt. Je voelt dat het zijn wortels zijn.” ●

Selim Doğru
Foto: Selisa Doğru

Frédérique Chauvet
Foto: L. Monaster

Kijk voor meer informatie en speeldata op barokoperaamsterdam.com.